

javak felett kétségkívül törvénykezést gyakorolni) vagy ha a javak több megyében feküdnének, az illető kerületi vagy horvátországi tábla fogna választani; továbbá, hogy az ítélettel meg nem elégedő felek a törvényes út fentartását a választmányi határozathoz nyilván hozzacsatolhassák, és a fentartott igény elvesztésének terhe alatt a formaszertől törvényes uton egy meghatározandó rövid idő alatt valóban follelni kötelezessének.

Illy módosítások által a sommás örökségi eljárásban, annak legényesebb hibái orvosolhatnának; e szerint minden osztályos részesülne a választmányi tagok választásában, ezek nem tekintenek 's viselnek magokat úgy mint eddigéig, az őket választó egyes felek képviselői vagy ügyvédei gyanánt; végre az időtrábló 's költséges külön küldöttségi eljárás (ha a javak több megyében fekszenek) megkíméltetnek és a jelen kinos bizonytalanság a választmányi határozat jogérvényessége iránt nem tartana 32 év: praescriptionalis hosszú időig.

BÉCS, jul. 2 kán 1847. Az illy nagy város mint Bécs, soha sines események nélkül, melyek a figyelmeztetést méltán érdekelhetik, de reánk magyarokra nézve az bir mégis leg-több fontosággal, tudásvágyunkat az veszi legelőnkebben igénybe, a mi hazánkra vonatkozik, a mi magasabbra vagy alábbra hangolja azon kijelentéseket, melyeket kiki egyéni véleményeihez képest az ország gyűlés kimenetele felől taplál belsejében. E tekintetben különösen a kir. helytartó az, kire jelenleg úgy a haza reményeinek túlnyomólag legnagyobb része, valamint a közgyűlelem is, feszült élénkséggel irányozva vannak. A millyen közös és egyetemes a hazában pártszínezet különbsége nélkül azon ohajtás, hogy legyen az minél előbb lehetővé, miszerint ő cs. kir. fenségének magas gondjai kikeresztőleg ezen hazára irányoztassanak, ép olly örvedetes lesz bizonyára annak tudása mindenki előtt, hogy habár a kir. helytartó még a hazán kívül van is, de azért eber figyelme, folytonos gondjai és ideje szentelve vannak azon hazának, hova őt nemcsak magas hivatala és egy nemzet köz-ohajtása, hanem keblének vonzalmai is hívják. Ezen örvedetes ténynek legujabb tanujele azon ut, melyet a magyar udvari másod-főkanczellár legközelebről Prágába tett volt, a mint hírlik, főképp országgyűlésre vonatkozó hivatalos tárgyak ő cs. kir. fensége elibe terjesztése végett, a magyar udvari tanács néhány tagjainak kíséretében. Ő cs. kir. fenségének a magyar ügyekre ekép gyakorlott közvetlen befolyásának ténye, mint kezdete dolgunk egy új és nagy roményekben gazdag szakának, ezen prágai utnak, mellyel itt jelenleg sokat foglalkozik a közvélemény, különös fontos-ságot ad, 's éltetheti méltán minden igaz hazalúban azon reményt, hogy a legjobb fejedelem kormányja alatt, a királyi család egyik sarjadéka, egy nagy nádor fia, a legigazabb magyar érzelmekkel párosult lángész által vezérelve, hazánk ügyei azon szerencsés fejlődésnek mennek elibe, mellyre megelégedéssel 's büszkeséggel fog visszatérhetni a késő ivadéki, hálával pedig mindazok, kiknek megengedte a körülmények kedvezése, illy vezérlet alatt, saját körükben munkálhatni közre ezen szép haza regenerációjának nagy művében.

Megyék.

SOPRONYBÓL, június 8. Mielőtt az épen most befejezett közgyűlésről adnám tudósításumat, szabad legyen az april 12ken kezdett évnegyedes közgyűlésre visszatérnem és mindenek előtt megvallanom a t. szerkesztőségnek azt, hogy tudósításum elmaradásának nem volt egyéb oka, mint egy kis indolentia. Most azonban a P. Hirlap SSSdik számában

látára álltak, itt egész év lefolytatában, alig láthatott, — azelőtt legalább — egy experimentumot a tanuló. 'S hogyan tanultak az asvány, növény- és állattant, mellyek megtanulására egy egész év van kiszabva az egyetemmel? Nem a legnyomorultabb laban áll-e annyi évek óta a füvészkert? 's még sokkal nyomorultabban a természettudományi kabinet, mellynek tökéletesítésére evék alatt sem adatik egy filler? 'S voltak-e mindeddig alkalmas kezükönyvek, mellyekből a tanuló alapos ismereteket szerezhetett volna magának? Nem a levegőből kellett-e mintegy öszvekapkodni töredékes ismereteket? Illy szomorú körülmények közt hogyan lehet hat állítani, hogy az idő szük volta miatt nem tanulhatja meg a tanuló a természeti tudományokat? Hol és mellyik egyetemen van arra több idő száma? Egyebiránt az, mit szerző ezek után elmond az orvosi és seborvosi pályáról, a szó teljes értelmében igaz, de ezen segíteni mindaddig nem lehet, míg megavult 's rozsdás kerekéken mozgó egyetemi rendszerünk nem reformáltatik 's hazánk mondhatlan javára, egy a kor kívánatának megfelelő új főiskola nem rendeztetik.

Atmegy aztan szerző a gyógyszerészekre és mérnökökre 's szól a természeti tudományok hasznáról ezekre nézve, ismét röviden és felületesen; holott mindkét tekintetben ismét felelte nagy érdekű specialitásokba ereszkedhetett volna. Épen ezt kell mondanunk arról, mit szerző a természettudományok befolyásáról mond a köznépre nézve. Mi sok hasznost 's szépet lehetett volna itt elmondani, azon egykét aprókéssággal helyett, mellyeket szerző felhoz. A bányászatra nézve szinte illy eljárása van szerzőnek. A helyett, hogy itt a legfontosabb dolgokról 's a legnagyobb érdekű tárgyakról szólhatott volna, Delarive bányászati lámpájával bibelődik.

A 34—36 lapokon oenologiai theoriáját adja elő szerző, mi azonban a kérdésre épen nem tartozik. Mas lett volna, ha azon igen érdekes kérdésre felelt volna: micsoda befolyása lehetne a természeti tudományok művelésének a bortermesztésre honunkban? De erről a szerző egy szót sem szól. Miket itt igen röviden 's rhapsodistice elmond, jobban 's alaposabban fel lehet találni más könyvekben. Henderson munkája maga nemében jeles, de mar egy kisse régi. Azóta a szőlőművelésben már sok új történt. Francziosországban nevezetesen sokkal gyakrabban használják szőlőtrágyának a zöld venyigénél a Trifolium incarnatumot, mellynek mind a termésre, mind a bor jóságára a legkedvezőbb

megjelent és tévedésekkel teljes czikk alkalmat nyújt az elmulasztottak pótlására. A közgyűlés főisp. helytartói elnöklet alatt tartott és — mint a P. Hirlapnak „Többen“ levelezője megjegyzi — „ez alkalommal megjelent B. I. táblabíró és U. J. főispán.“ Felolvastatván a fenséges k. helytartó kinevezése iránt a felsőbb intézvény, az elnök főisp. helytartónak az előbbi megyei végzésekből majmajd önkint folyó azon indítványa, hogy a követek a fenséges főherczegnek az 1796dik évi mód szerint nádorrá-választására utasítsanak és ő fenségének üdvözlő, felséges urunkhoz pedig köszönő felírás küldessék, minden más felszólalás nélkül közfelkiáltás és lelkesedéssel fogadtatott el.—A főisp. helytartó az elhunyt fenséges nádor képméne életnagyságban festetése iránti intézkedésre nem most, mint „Többen“ ur hibásan jelenti, hanem már az előbbi gyűlésben meg levén a rrk által kérve, most, midőn tudakozási feljótában a körülményeket jelenté, és a rrk ohajtását a művészek által kívánt magas ár miatt is tudni kívánta, a rrk az egész ügyet ismét helytartó urnak böles belátására bízták. — Fölvételezt ezután a nmlgu m. kir. helyt. tanácsnak azon intézvénye, mellyben a megyének némeilly ausztriai hatóságokhoz csupán magyar nyelven intézett és visszautasított hivatalos leveleit olly végre küldi vissza, hogy a megye magát az 1836 ki országgyűlésből felterjesztett felírásához és erre következett kir. leirathoz tartva, azon hatóságokhoz, mellyek a megyének latin nyelven irnak, szintazon nyelven feleljen, tehát nem úgy, mint „Többen“ ur állítja, „hogy az örökös tartományok hatóságival egyedül latin nyelven levelezünk“, amint hogy a fentebbiek szerint ezen kitétel is hibás, „helyettes ur a nem régin tartott országgyűlési irományok közül felmutatott egy k. leiratot.“ Végre meg nem fér a valósággal az is: „a főjegyző elmondá az okokat, mellyek a legközelebb mult gyűlésben az e tárgy bani határozatot okozták, mert azon gyűlésben felvetett ugyan az említett intézvény, de egy vagy két voks ellenére az volt a közös vélemény, „hogy az országos rendek végzése ellen tenni amyi volna, mint a fát magunk alatt vágni, különben is a nemzetiség ügye olly laban van, hogy azt illy rendkívüli módokkal dajkálni nem szükség, de nem is tanácsos; amint hogy szint illyformán nyilatkozott igen loyális előadásban „Többen“ urnak elvárhatja N. S. táblabíró is; azonban a rrk illőnek találták az egész tárgyat a megyei szabály szerint évnegyedes közgyűlésre utasítani. — Tehát ezen nagygyűlésen főisp. helytartónk bővebb fejtegetés után azt indítványozá, hogy jegyezzük meg a hatóságokat, és mellyek német nyelven irnak, azoknak irjunk magyarul, mellyek pedig latin nyelven leveleznek, azokra nézve mi is szintén e nyelvet használjuk. Tehát itt is rozsul alkalmazá „Többen“ ur elmcénezését: „határozunk elnökünk kívánsága szerint, mert most a határozat nem így ütött ki, mint utóbb látni fogjuk. — Az indítványa az ellenzék is megnyugodni látszik; csak gr. V. H. kérdezte: vajjon a helyt. tanács által felhívott országos felírás nem korábbi-e, mint a magyar nyelvnek diplomatikai polczra emelése? mire válaszul adatot, hogy ez amazal egykoru, de mindemellett megemlíti azon halhatlan érdemeket, mellyeket derék Nagy Pálunk a nemzetiség ügyében szerzett és mellyeket itt pártkülönbség nélkül hálásan elismerünk, a nemzeti nyelv méltóságának fentartását ohajtottá. Utána a főjegyző részint a nemzetiség előmozdítása iránt melegeérzésből eredő, részint gyakorlati jó indokokkal támogatott beszédében, mellyben a többek között megemlíti, hogy az eredeti magyar csatolmányoknak latin nyelvre fordítására, és e részben a felelőségeknek magunkra vállalására csakugyan nem kötelezhetetvén, az ausztriai hatóságok a deák szerkeztű többnyire érdektelen

befolyása van. Ennek egyszersmind az a nagy haszna is van, hogy így a szőlőművelés, függetlenül tétetik a földműveléstől 's így kevesebbe kerül. Ha már egyebiránt szerző jónak látta, a borforrás theoriáját adni, jó lett volna elmondani annak befolyását a bor- és serkésztésre, 's világosan és érthetőleg előadni, mi történik a borforrásnál, nemcsak lefordítani azt, mit Liebig arról mond: elő kellett volna végre adni, hogy hát mellyek azon tetemes hibák, mellyeket e tekintetben elkövetnek szőlős gazdáink 's mikint kellene azokat kikerülni; de erről egy szót sem találhatni szerző munkájában.

Legbővebben kiereszkedik szerző a mezei gazdaságra, 's Liebig földművelési vegytanából, öt levselen rövid és meglehetősen ügyetlen kivonatlat kedveskedik az olvasónak. Micsoda befolyása van a természeti tudományok egyeb ágainak a mezei gazdaságra, különösen nálunk — mint a kérdés kívánja — arról egy szó sincs. De arról sincs, mi haszna volna a chemiai ismereteknek in specie a mi mezei gazdaságunkra, melly természetesen, hogy földünk geographiai helyzete 's geológiai tulajdonságainál fogva sajátosság kezeletét kíván. Szerző e helyett theoretizál Liebig nyomain a növényekben levő szénénnyről 's a természetben levő ammoniakról. Mit itt szerző előad, tárgyatottakra nézve töredékek töredéke; nem-tárgyatottakra nézve érthetlen és tanulság nélküli. Jobb lett volna, ha szerző e helyett az olvasót Johnson, Liebig vagy Petzhold, szép és érthető nyelven irt e tárgyú jeles munkáikra utasította, 's e helyett a kérdésre felelt volna. Mezei gazdasáinkra nézve, valóban igenen üdvös lett volna azt világosan és érthetően előadni, milly nagy haszna van a természettudományi ismereteknek a mezei gazdaságra; de ezt ugyan abból, hogy hol veszi magát a szénény a növényekben 's az ammoniak a természetben, senki ki nem préselendi. Mindenek megvan a maga nagy érdeke és haszna a maga helyen, de a feltett kérdés egészen más dolgokat kívánt volna. Egyebiránt ne higgye szerző azt sem, hogy mind az, mit Liebig mond, szintaris, A gyakorlati földművelés Liebig sok állításainak alaptalanságát kivítva 's a híres prof. Mulder és Moleschott a chemia mezején is, más eredményeket állítottak Liebigéi ellenébe. Azonban mindemellett is senki sem fogja tagadni Liebig halhatatlan érdemeit a földművelési chemiában. (Vege köv.)

kisérő-levélel mit sem nyerne, midőn többnyire roz deák-ságu leveleinknek értellensége, és a magyar hivatalnokoknak ugy önmagának is már most azon nyelvből járattalansága által csak az ügyek gyors elintézése gátolhatik; végre azt indítványozá, hogy ha már nincs más mód, küldjük az örökös tartományokba szóló leveleinket a helytartó-tanács utján. — B. I. az elnöknek azon mondasából, hogy volt idő, midőn a nemzetiség kivívásában ő a tulbuzgóságot is szükségesnek tartotta, most azonban ezt csak károsnak látja, alkalmat véve ismét szokott modorába tört ki, és midőn az elnök teljes nyugalommal sőt nyájassággal mutatta ki szavainak elesavarását, személyeskedésről panaszkodott. A többi ellenzékiek mérsékletes előadással a magyar levelezést kívánták fentartani. — A conservatív párt előadásában méltányolta az ellenzék tagjainak érzését és okait, de mindannyiszor az országos végzés alapjára állította vissza a kérdést, a mitgost tolnai főispán ur pedig igen szép, talpraesott beszédében többek közt kimutatta, hogy a főjegyzőnek indítványa alkotmányellenes, midőn egy részt ollyat akarának a főkormányzókra bízni, mit nemzetiség iránti érzelmeinkkel öszve nem egyeztetethetünk, más részt pedig magunkat hatóságunk egy részétől, az örökös tartományokkal közvelten levelezéstől, megfosztatánk. — Volt még a kérdésnek kiűzése iránt is némi kis nemsikerült tactika; de végre a conservatív párt győzött; már most csak az volt még a kérdés: vajjon a levelezés egyedül latin nyelven legyen-e, vagy mint a helytartó-tanács intézményében foglaltatik? A többség, ha már az országos végzés iránt tartozó tiszteletből engedni kérés, legszorosabban akar ragaszkodni azon módhoz, mellyet az ország rendei felírása javaslatából ő felsége kir. leiratában elfogadott, így tehát a megye jövőben csak latin nyelven levelez az örökös tartományi hatóságokkal, és valamint ezek magyar leveleinket német visszautasító hátrással küldötték a helytartó-tanácsához, úgy mi is az ő német leveleiket magyar (tehát ismét nem „Többen“ ur szerint latin) hátrással küldendjük a tisztelt kormányzókhoz. — A közlegő országgyűlésen pedig az országos végzés megváltoztatását szorgalmazandjuk. A jó szomszédot, a Bécs alsó-erdei kerületet pedig, melly magyar leveleinket mindig elfogadta, ezen végzésünkről tudósítottuk, melly időközben lekötelezőleg felelt is. — G. Sz. I. hosszasan fejtegeté, minő jó lenne a közgyűlésben Zala példájára gyors irókat alkalmazni; de miután megjegyzeztelt, hogy az egész országra érdekel bíró országos tanácskozásoknak gyorsirással feljegyzése is csak nevezetes áldozat által eszközölhető, a megyei vitátsokat pedig, mellyeket a gyorsirásból nagy fáradsággal kellene szokott írásba foglalni, majd senki sem olvasná, különben is nemesei pénzárunkat az országos folkelési pénzár követelése elnyeléssel fenyegeti, és így nincs miből rendelkezünk, az indítvány viszhangra nem talált. — Nemde ezek másképp hangzanak, mint mikép a Pesti Hirlapban megírta van? tehát vagy Többen urak, kik beszélgetni nem szoktak, nem igen vigyáznak, miről van a szó? vagy a mi valóbb, Többen ur egy maga beszél többes számban; így véli aztán, hogy Pátay és Tátray egy személy, és hogy Pátay utolsó tudósítását hibásan adta, csak azért, hogy azt Tátray név alatt megzafolhassa. Legyen boldog hitében! Ugy hiszszük azonban, az érdemes szerkesztőség ismeri mostani és előbbi levelezőjét, és másképp tudja a dolgokat. — Tátray.

BIHARBÓL. V. — O l a z i. (Folytatása a mult számunkban megkezdett tudósításnak.) B. Gy. következtet most a szólók rendében; 's előadta, mikint a baloldalnak nem lehet ama hálávalélt óta, mellyben kir. biztos A. J. urnak az 1805: 5. czikk pontos megtartásáért köszönetét jegyzőkönyvileg nyilvánítá, — kikelni annak eljárása ellen maga neveltségessé tettele nélkül. Kir. biztos F. G. ur működése ellen B. J. t. bíró szinte nem emelhet alapos okoknál fogva panaszt; mert ha e tekintetben valami megrovásra méltó elkövetetett, ez lehet leginkább azon tiszteletlenül gyanúsító felkiáltás B. J. t. bíró urnak, mellyet így fejezett ki a mult közgyűlésben: „bár csak kir. biztos F. G. ur is úgy járt volna el működésében, mint A. J. ur!“ Emlékszik e mondasára t. bíró ur? (Intés: igenis.) Világos tehát, hogy sem egyik, sem másik kir. biztos ur ellen nincs joga munkáskodni. Egyebiránt is ezen működés még eredményére nézve bevégezelen: azért, mint több előttem szóló mondá, méltányos és igazságos bevárni végét, mielőtt arról ez érdemben ítélnének. A kormány eljárását szinte csak annyiban kívánom védelmezni, mennyiben annak jelenleg minden lépése az egyetemes hon kétségtelen jólétére irányoztatván, ha valaha, most érdemli igazán a polgárok és alatalók közös háláját. Boldogabbak és szabadabbak mi sohasem valánk. Hazánk zivataros története igazolja ezt! Már most azt igyekszem megmutatni néhány szóval a rrknek: miszerint Sz. I. ur, bármint hivatkozzék is a népre, azért ő se nem ellenzék, se nem népember, hanem demagog, ki az ártatlan nép vonzalmát gyásos czélljai kivételére szeretné felhasználni. Nem ellenzék, mert hisz jól emlékezőnek rá a rrk, mikép a tisztelt ur volt azon híres ellenzék ember, ki 1846ban a decemberi közgyűlésben az ellenzék párt egyenes elárulásával, 's a hivatal 's birtokképeségi törvények korában indítványozá: hogy még jelleveles ügyvéd 's megyei felesketett tisztviselő se birhasson a választásoknál szavazattal, ha az nem nemesember. Ez az első letörtülhetlen vonás a tisztelt ur ellenzék, viséletén. A másik azon anticonstitutionalis elv, mellyet a nádor-választási jogra nézve szép szavak leple alatt felállítja. Ezt még azon conservatív is, ki az ellenzék által minduntalan absolutismus vétkével vádoltatik, visszautasította volna mint szomorú akadályt arra, hogy hazánk alkotmánya más alkotmányos országok példájára legnemesebb részben kifejlődhessék. 'S az ellenzék a tisztelt urat ezért megtapsolá, megéjjenezé. Semmi közöm ezen drága áron tett diadalórához, de épen ha-

*) Mindenesetre! De ki tehet róla, hogy az az ellentábori levelező mégis mindent jobben tud, vagy akar tudni? — S z e r k.

zánk a hogy a több sz ur által sophisnak az rrk és bízik a uralkodszebb v valói sz legdrágak ala vélemé lunk ma országh ságától dé t t b értette! hez? s soggatá folytatá kítani f a tiszte kép ő a ki felett tisztelet erkölcs jobbra gyenli lítani, emberi ha ninc na ké egékke valók a valástá kin/heti emberis radt. 'S volna, gyerme gyűlésé irva a kezdte a B. Gy. lemben dását, ban, E ban mé szek há állítván dom. I lási kér latlan v előadás elvekre minden politika szesztől reles ir ön e he levé es ur gőgő mára, s egyikü repeket lejárha csőségi tanítvá minthog kai páj; az emb lékezett hogy é érteleim dön vé nak a hetsége lap utj polgár a nyilva teendet nek be is létez párt; e nagysz lött el, férfu s zék! " séges n pal kés legaláb tiv párt lépni l olvasó kott. 'S len. (SZ. felévi p fognak cs. kir. nél fog

zánk alkotmányos szabadsága érdekében felettébb fájlalom, hogy a B—y-párt alkotmányos ellenzékhez tartozó higgadtabb szónokai is meg hagyják magokat nyergelgetni a tisztelt ur által, 's nem czáfolák meg jövendőnk rovására tett vétkes sophismát. Ez hasonló felejtetlen férelépése a tisztelt urnak az ellenzéki párt irányában. A harmadikat pedig most, a rrk és pártja fűlehallatára követé el, mondván: hogy ő nem bízik a kormányban, hanem a monarchia összes népei felett uralkodó hatalomban. Nekünk is conservatíveknek legmerészebb vágyaink sem terjednek tovább, mint örökös hű alattvalói szeretetünk 's ragaszkodásunkkal birni a legjobb királyi legdrágább bizalmát; 's ha a tisztelt ur azt értette azon szavak alatt, ugy engedelmet kérek, mert akkor vele én is egy véleményben vagyok. Ha pedig nem: — de azt, miszerint nálunk magyaroknál még nincs, mint Angol- vagy Franciaországban, a kormány teljesen elválasztva a korona méltóságától, — köszönje meg neki az ellenzék. (Itt szónok beszédét több illy fel- és közbekialtás szakítá felbe: „O az Isten értette! az Isten!“), „De mi köze illy népembernek az Istenhez?“ kérdé hirtelen szóló; mire „actiót neki! actiót!“ haragotatá az ellenzék. Azonban szóló valamikép szóhoz jutván, folytatá: Különös szokás, az embert mondása közepén szakítani felbe! En csak oda céloztam ezen kérdéssel: mivel a tisztelt urtól e teremben hallám már egyszer mondatni, mikép ő az „ész!“ hálványozza, a nép pedig az Istenben hisz, ki felettünk gondviselőleg őrökdi. 'S lám most is mit állít a tisztelt ur rémitő elragadtatásában? Azt, hogy a népek nincs erkölse, hanem csak ösztöne, mely azt baromkint vezérli jobbra 's balra a halhatlanság reménye nélkül. Hogy nem szégyenli tehát magát illy ellenzéki ember nép emberének állítani, midőn attól az erkölcs megtagadásával megtagadja az emberi méltóságot is? Hiszen kézzelfoghatólag világos, hogy ha nincs a nében erkölcs, mely annak cselekedeteit a jobbnak érzésével áthatassa, rendeltetése nemes céljaiban az eggekkel összeköthesse: ugy abban bűn sincs, 's akkor mire való a törvények, mire a javító fogházak? Valóban, illy vallástalan szempontból csak a legszívelenebb demagog tekintheti a népet, mely, mint az Isten képére alkotott egész emberiség, erkölcsiéggel bír 's halhatatlan. Az actio elmaradt. 'S miután még egyikét szónok pro et contra nyilatkozott volna, Sz. I. ismét felállott 's elpanaszla, mint egy iskolás gyermek: mikép ő meg nem foghatja, hogy B. Gy. őt és B. Ö. t gyűlésekben és újság útján mindig sértegeti; nincs ugyan aláírva a név, de azért ő tudja, ki által iratik az, hogy nem ő kezdte a személyeskedést 's neki semmi gyönyörűsége sincs a B. Gy-gyel való folytonos ujhuzásban. 'S így és illy értelemben ada elő a tisztelt ur czél- és irány nélküli vádaskodását, mely minthogy megvető kitételeket is rejtett magában, B. Gy. is jónak látta azokat másodszeri felszólalásában még keserűbb hangon torolni vissza. „En is rövid lesznek hát, mondá ő, mint rövidnek ígérkezett ü. Sz. I. ur állítván: hogy én kezdtem meg a sértő kifejezéseket. Tagadom. En e tanácsházban legelőször a g. n. egyesültek valási kérdésében emeltem szót; de hivatkozom a rrk elfogulatlan visszaemlékezésére: neveztem-e meg valakit higgadt előadásomban? Senkit! Elvekre 's hazafiságra hivatkoztam, elvekre mondom 's hazafiságra, melyek Európát bejárva, mindenütt a civilisatio többségével találkoztak Oroszország politikai befolyására nézve. 'S a tisztelt ur ezekre mikép válaszolt? Gúny 's ránczolt megvetés közt állott elő ismeretes indítványával, hogy csekélységet legazolja, de uram, ön e helyett inkább a B—y-párt összes küzdalmi koronáját tevő csúffá 's az ellenzékét oszlatá fel. Nem akart a tisztelt ur gógós megrohanásban számolni a történetiség hatalmára, sem meggondolni: hogy mi mindketten, legyen bár egyikünk nemes, másikunk nemnemes: csak alárendelt szerepeket játszani vagyunk hivatva a világ színpadján: hogy lejárhatjuk egymást jó hír 's név nélkül; de nagyságra dicsőségre nem emelhetjük. Most fájtalja a tisztelt ur, hogy tanítványa valék. En sem sajnálók semmit életben inkább, minthogy ő tanítóm volt. Benne kezdtem megismerni politikai pályámon az élet bús csalódásait 's a bizalmatlankodást az emberek iránt; azért természetes, hogy csak ennek emlékeztében fogok meghalni is. Emitté továbbá a tisztelt ur, hogy én őt már „árulónak“ is neveztem. Igen annak! De minő értelemben? Ezt majd akkor fogom kimagyarázni előtte, midőn végtelen hűsága megemmisiténé, hogy észbe jussanak a szegény hazától könnyelműen eljárt szűp lelki tehetségei. Állítá végül a tisztelt ur, hogy én őt és B. Ö. t hir-lap útján is megtámadom. Igaza van benne. En alkotmányos polgár vagyok 's mint illyennek, kétségtelen jogom van élni a nyilvánosság jótékonyosságával. A jelen esetet is újra közzé teendém, hogy győződjének meg már valahára azok, kiknek befolyásuk lehet a közvéleményre: mikép Biharban igen is létezik egy önérdékek kivitele czéljából rendetlenkedő párt; de alkotmányos ellenzék nincs.“ E nyilatkozásra a nagyszámú hallgatóság arcain fájdalom megilletődés ömlett el, 's a bekövetkezett komoly intermezzo alatt egy tisztos férfi sugá fűlünkbe: „igaz, mi nem vagyunk többé ellenzék!“ 'S ezen férfi pedig nem tudá még semmit azon szükséges mozgalomról, melyet a conservatív párt három nappal később a közlegő országgyűlés iránt kifejté; ezt tudva legalább azon őszinteséggel is megvallotta volna a conservatív pártnak, hogy czéljai tisztaságához képest, nyiltan ki mer lépni követválasztási politikájával. De kérdezi a nyájas olvasó, ezek után: mi történt B. J. indítványával? Megbukott. 'S Bihar megye nem fog felírni a kormány eljárása ellen. (Vége jövő számunkban.)

SZEGED, július 4. A helybeli kir. képezdében az ezen féltévi próbatétek f. hó 7, 8, 14, 15, 21, 22 és 24dik napjain fognak megtartatni. — Legközelebbi levelünkben említi ő es. kir. ap. felségének abeli határtalan kegyességét, mellyel fogva többi között ez intézetet is a szükséges zenesze-

rekkel kegyesen ellátni méltóztatott. Legújában ezen atyai kegyes gondoskodás által lön tetézve, hogy a szükséges természettani műszerek beszerzésére intézetünknek 480 pggótt ajánltak meg a közalapítványi pénztárból, ugy hogy ez időben a gazdasági műszermintákon és egy alkalmas terjedésű kerten kívül, alig vagyunk más egyebnek híjával, mely-lyeket nem sokára hasonlólag megnyerhetni annál alaposabb reményünk van, minthogy az elméletiek csak érzékite 's gyakorlat által szilárdítva maradhatnak meg allandóan az ifjú emlékezetben. A kert egyik kitünő része a növényeknek selyemtenyésztésben nyerendő gyakorlati képeztetésök tekintetéből jeles fajú szederfákkal lenne beültetendő, minok azon kívül, hogy ezen üdvös foglalkozás az intézetből kilépő egyének által a köznéppel is gyorsan meg fogna kedveltetni, még más haszna is lenne, névszerint a selyemtenyésztés ekép üzéséből egy kis pénzalap is kerülne ki, mellyből a selymesző növények, iparkodásuk 's ügyességök arányában, jutalomdíjt huzhatnának. — Egy izben már dicsérettel említi, mikép a us tanács a helybeli képezdének szállást és szükséges butorzatot adni megajánlotta, míg a többi helyen illy ajánlatok vagy épen nem, vagy említésre sem méltó kis mértékben történtek. Csakhogy aztán ezen utóbbi helyeken az intézetek jelenleg nagyobb kényelmet élveznek, a kinstári költségen részökre vásárolt épületekben allandó maradásuk levén, míg mi helyünkben toties quoties mozdulni kénytelenítettünk. A Csavosjky-féle házból ugyanis alig tételtünk át jelen szállásunkra, 's jölterésük már tudni akarják, mikép év múltán innen is távoznunk 's a felsővárosi ujanemelő tanodaépületbe kell költözködnünk, mostan birt helyünket a negyedik elemi osztály levén elfoglalando. — Jelen tanévben a városunkban elemi iskolákat járó gyermekek száma 2560ra terjed, mely szám az olly büszkén fölelegettetni szokott 50 ezer lélekhez képestigen csekély, míg az ugyanezen püspöki megyében létező biléti egyházközségben 26 ezer főre menő lakosság mellett is, több mint 4 ezer gyermek iskoláztatik. Szerintünk a nálunk iskolázó gyermekek csekély számának oka leginkább még mindig a tanodák kevés voltában keresendő. Hiába mondják, hogy itt elég iskola létezik; hiszen egyet kivéve, valamennyi tel, mi több, zsufolva van, 's így már elég nem lehet. — Királyi biztosunk, helytartósági tanácsos Babarecy Imre ur ő nsága, néhány nap óta körünkben mulat. Eddig már a városi hatóság, több intézet és különféle rendbeliek végzék nála tisztelgéseket. A kir. képezde sem késett hódolatával, mellyel ő nsága igen kegyesen fogadott 's ez alkalommal ígéretet lön, mikép az intézet megszemlélésére időt veend. — A választott polgárság közelebbi napokon tartott gyűlésében az egyházi kardalokok évi fizetését 120 pfról 200ra, a városi katonákét pedig 80ról 100ra emelé, mely díjazási készség annál nagyobb dicsérettel említtendő, minthogy már korábban a tanító urak és tanítónők fizetéseivel is hasonló történt. — A legközelebbi meggyűlés előtt a marhahus ára 12 v.krban volt megállapítva, és mégis találkozott városunkban mászáros, ki azt 18 kron mérte, 's pedig — tudomásunkra — büntetlenül. „Consul haec omnia videt.“ — Bérkocsink csak kettő van, azért itt mégsem alkalmazható a közmondás: „kilencz medvének egy körte.“ mert városunk nagy népességű ugyan, de inkább kocsibérre, mint bérkocsira van szorulva. — Mult hó 3ika, vagyis urnap óta majdnem mindnap esőnk van, mioknál fogva már kissé fölőlegesség is kezd válni. A kedvezőre változott időjárás következtében gabonatermésünk igen szépek, 's habár ritkaság, de kalászaik 's ezekben a szemek igen nagyok, ugy, hogy szűk aratástól legkisebb okunk sincs többé tartani. Tegnap hettivásárunkban a tiszta buza pozs. mérője 12 ft 30 kron, a kettőszeres 9 ft on, a rozse 7 ft 30 kron, a tengeri 6, az árpa 5—6 ft on, a zabé 4 ft 15—30 kron kelt váltóban. Több mint egy hete már, hogy vásárunkon idei árpat kaphatni. — Mi szőlőkertünket illeti: néhutt, hol a köd leverte, a fürtök kissé ritkák, máshol azonban szép sűrű szeműek. Körtenk és almánk bőven lesz; szilva és barack csekély mennyiségben. — Nyomdánkban a sajtót legközelebb két nagyobb terjedelmű munka hagyta el, u. m. Soltész Dániel fejezedei tanár „Legújabb földrajz“a, és Gaal Damasczen felsővárosi lelkész helyettes „Költészeti koszorú“ja. Amaz Pesten Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében 1 vft on, velin példányban 1 ft 40 kron kapható; imezt szerzője a helybeli kisdedovoda javára ajánlá föl 's ára 1 pggótt.

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. London, jun. 26. A választási mozgalmak a parlament szétoszlásának közeledtével élénkül kezdenek. A londoni Cityben tegnap számos ragasztványon olvasható volt, hogy s. Robert P e e l a Cityben akar jöllelül fellépni. A tartományokban a pártok elvharczukra készülnek, melyek közt az első helyet bizonyára a szabad kereskedés tovább kiművelése foglalandja el. Cobden ur Velenczéből azt írta stockporti választóinak, hogy egészsége helyreállván, képviseléseket ismét átvállalhata, 's egy-szersmind közelebből rajzolja a tervet, mellyet Angliában a szabadkereskedési pártnak követni kell. Mindezekelől arra figyelmezteti őket, hogy a jelen szűk idők bizonyítják ok- és czélszerűségét azon elveknek, mely-lyekre a szabad kereskedés alapul, minthogy a szűkség beállításával az europai szárazföldön a beviteli vámok és megszorítások legott mindenütt eltöröltettek. A földművelő párt részéről új igazások lesznek 's a kereskedési szabadság barátainak figyelmét igénylendik. A bő termés t. i. a gabonárákat annyira lenyomhatja, hogy a földművelő osztály a védvámok nélkül ismét veszedelemben gondolandja magát lenni. Másrészt pedig a hajósok fognak a hajózási törvény fenntartása mellett igazatni. Javasolja tehát, legyen azon a kereskedési szabadság pártja, hogy az új parlamentben mennél több elvharctai küldessenek.

Az alsóházban jun. 25kén Warner kapitány dúló talál-mánya ismét szóba hozatván, Russell lord azt mondá, hogy a megvizsgálására kiküldött bizottság azt tökéletesen használhatlannak találta.

FRANCZIAORSZÁG. A pairszék Cubières, Parmentier, Pellapra és Teste ellen kimondott vádjában a büntető törvénykönyv 177, 179 és 405 §saira hivatkozik. A 177. § szerint minden tisztviselő, ha valamely, bár különben szabad hivatalos cselekedeteért, mellyért fizetés nem jár, ígéretek vagy ajándékokat elfogad, polgári jogainak elvesztésével és az ígéret vagy ajándéknál kétszeres tévő bírsággal büntetetik, ugy azonban, hogy ez legalább 200 frankot fogyon. A 179. § szerint a ki valamely tisztviselőt megveszteget, vagy megvesztegetési kísérletének sikere nem volt, 3—6 hónapi börtönnel és 100—300 frnyi bírsággal. A 405. § szerint az, ki család által más vagyonát elsajátítja vagy elsajátítani akarja, 1—5 évi börtönnel és 50—5000 frnyi bírsággal büntetetik 's a körülmények szerint polgári és családi jogainak elvesztésével 5—10 tiz évre. — A pairszék ebeli tárgyalásai nem fognak jul. 10ke előtt kezdődni.

Mühlhausenben, a felső rajnai megyében szombaton, jun. 26án komoly esendzavarások voltak, és több süttőbolt 's bormezes kiraboltatt. Miután az előállott katonaság többszöri felszólítása nem használt és a parancsnok magát minden oldalról megtámadtatni látta, lövetett, mi 3—4 ember halálát okozá; maga a parancsnok arcán súlyosan megsebesítettett. A zavargók közül sokan elfogattak.

Marseilleben jun. 17én 1,700,000 hectoliter összehalmozott gabona volt, 's miután még naponkint érkeztek gabonahajók, a kereskedők leverve voltak.

A párisi börzében több előkelő nyerkém arra fogadott, hogy a jelen ministerium aug. 15ét nem éli tul.

SPANYOLORSZÁG. Salamanca pénzügyminister mult hó elején a ministeri tanács beléegyezésével a spanyol pénzürendszert szabályozó rendeletet bocsátott ki, mellyben sok jó van ugyan, de mivel a cortes jogait bitorolja, az egyetem sajtó által keményen megtámadtatik. A minister maga is pénztözsér levén, gyanuban van, hogy állását maga javára zsákmányolja ki. Jelenleg Salamanca a ministerium feje, mert a királyt minden terveibe beléegyez 's társai ellen-szólni nem mernek.

Junius 20kán az Angel de la Riva ügyvéd elleni vizsgálat befejeztetvén, a statusügyész halálos ítéletet javasolt ellene. A pör irományai a hirlapokban is közrebocsátattak. Hogy a királynéra két pisztoly süttetett volna el, az tulajdonképen csak ő felségének állítására alapul. A lovasmesterek, kocsisok és inasok, kik maj. 4kén a királyné kocsiján és a koci körül voltak, mindnyájan hallották a két durranást, de bizonyossággal nem mondhatják, lövésék voltak-e, 's valamely kocsiból, vagy az utcán álló nép-tömegből süttettek-e el. A királyné kocsisának vallomása szerint a királyné néhány pillanattal a durranások után a hintót megállítatván, kérdé donna Josefát, megijedt-e? Miután ez igen-nél felelt, a királyné tovább hajtatott, és a palotában megérkezvén, azt mondá, hogy ő maga egy cseppet sem ijedt meg. Azután ezt mondta a testőr tisztnek, ki őt a lépcsőn fogadá: „Tudod, hogy az Alcalá-utcában két lövés történt rám?“ — Két lövés felségedre? — Ugy van, nincs semmi kétség benne, magam láttam, mikint süttettek el a pisztolyok egy kocsiból, és megéreztem, hogy homlokom előtt valami elshant és megégett.“ Donna Josefa még ezt tevő hozzá: „Legkisebb kétség sincs, én is láttam a lövésék lángját.“ Ezekután a királyné a tiszt által a ministereket magához hivatá. Ezek legott összeültek és az első bíróságu törvényszék jelenlévő legidősebb tagját a vizsgálatat megbízták. A rendőri tiszték által a hely színén megtett nyomozás és a házban, melly előtt az eset történt, 's annak szomszédságában lakó személyek vallomása azon véleményre látszott vezetni, hogy a durranások okai eldobott játékszerek (békák) voltak. — Annyi még is be van bizonyítva, hogy la Riva majus 4én kocsit bérelt, azon délután 10 órára kocsizott, a lövő intézetben magát néhány személyek jelenléte mellett a lövésben gyakorlá, ott némi papirosokat elszagattott, két pisztolyt golyóra töltetett, azután a Pardoba kocsizott, hol a királyné kiszállott, végre pedig azon ház mellé vitette magát és ott a bérkocsit megállította. Egy óra megült mulva a királyné kocsija arra menvén, la Riva kocsisa két lövést hallott maga mögött, de azt nem mondhatja, kocsijából történtek-e. Az ügyvédnek a koci mellett álló inasa megijedvén, benézett a kocsiba, hol la Riva összetett karokkal ült és a történetek iránt semmi kérdést nem tett. Mivel a koci körül sok nép csüdült össze, a bérkocsis, kinek kifizetett ideje már ugy is lejárt, jónak találta, tovább hajtani. La Riva az utcán szállott ki a kocsiból, és gyalog folytatta útját. Azt megvallja ugyan, hogy a lövő házban két pisztolyt töltetett magának, de azt állítja, hogy azokat Galicziába szállítottatott, utjára akarta magával vinni. A kérdéses ház elé ugymond azért hajtatott, mert az ottani kávéházba akart beszállni. Kiszállt-e ott, és hogy mi történt, arról mit sem tud, mivel kóros, öntudatlan állapotban volt. A két pisztoly eleinte nem találtatott meg lakásán, mivel azokat a szobalány első ijedségében elrejtette. Azután kiderült, hogy az egyik már nem volt megöltve. Riva azt mondja, hogy belőle a töltést kihúzta. A másikban talált löpor különböző volt attól, mellyel a pisztolyok a lőházban töltettek volt meg.

PORTUGALIA. A három egyesült hatalmasság hajócsapatja sir William Parker vezérlete alatt a Tájót elhagyván Setubal mellett vetett horgonyt. Itt Sa da Bandeirát megadásra szőlították fel, mi megtörténvén, a nyugtalanok vezére tisztjeivel együtt angol hajókra vitetett. Másnap Vinhaes királyi tábornok Setubalt megszállván, a magokat megadni nem akart és az ország belsejébe vonult guerillákat lovasságával üldözöbe vette. A hajócsapat ezután Oporto felé vitor-

